

RLB153 Četba latinských náboženských textů I

Poznámka

Tyto ukázky i veškeré soubory ve složce Studijní materiály jsou určeny výhradně studentům kurzu RLB153 Četba latinských náboženských textů I na Filozofické fakultě Masarykovy univerzity v Brně pro soukromé studijní účely.

Niquintova listina (1223?, jižní Francie)

<42v:20> Charte de Niquinta, antipape des <42v:21> heretiques surnommés d'Albigeois, laquelle¹ <42v:22> m'a esté² communiquée par feu M. Caseneuve.³

<41r:1> Anno M.C.LX.VII.⁴ Incarnationis Dominice⁵ in <41r:2> mense madii. In diebus illis ecclesia⁶ Tolosana adduxit <41r:3> Papa Niquinta in Castro Sancti Felicii⁷ et magna <41r:4> multitudo hominum et mulierum ecclesie⁸ Tolosane⁹ <41r:5> aliarumque ecclesiarum¹⁰ vicine congregaverunt¹¹ se ibi <41r:6> ut acciperent¹² consolamentum. Et¹³ dominus Papa Niquinta <41r:7> cepit¹⁴ consolare. Postea¹⁵ vero Robertus de Spemone¹⁶,

¹ laquelle] „laqlle.“ *ms.*, „lle“ *supra lin.*

² esté] *sic A* („eté“ *Zerner*). Písmeno *s* je napsáno nedbale, což M. Zernerovou ke čtení „eté“ přivedlo, skupinu *-et-* však Besse píše jinak (nespouští *e* na základní linku, nýbrž na ně napojuje *t*).

³ Charte ... Caseneuve.] „Charte de l'antipape Niquinta, et de l'ordination des evesques de sa secte; à moy communiquée par feu M. Caseneuve, prebendier de *sainct* Estienne de Tolose.“ *B* „CHARTÉ DE NIQUINTA, Antipape des Heretiques Albigeois, contenant les Ordinations des Evesques de sa secte, par luy faites en Languedoc, à moy communiquée par feu M. Caseneuve, Prebendier au Chapitre de l'Eglise de Saint Estienne de Tolose, en l'an 1652.“ *C*.

⁴ „1167.“ *in marg. sin. add. A*.

⁵ Dominice] „Dominicae“ *B*.

⁶ ecclesia] „ecclā“ *cum signo abbreviationis A* „ecclesia“ *BC*.

⁷ Felicii] *sic ABC*.

⁸ ecclesie] „e.“ *A* „eccl.“ *BC*.

⁹ Tolosane] „Tolosanae“ *BC*.

¹⁰ ecclesiarum] „ecclarum“ *cum signo abbreviationis A* „ecclesiarum“ *BC*.

¹¹ congregaverunt] *cum abbreviatura pro* „con“ *A* „congregaverunt“ *BC*.

¹² acciperent] „accipet“ *cum signo abbreviationis A* („acciper<ent>“ *Zerner*) „acciperent“ *BC*. Besse někdy píše skupinu *er* tak, že vypadá jako jedno písmeno (např. „mulierum“ 41^r, ř. 4). Avšak všechny skupiny *ert* v obou verzích *Listiny* se od tohoto předpokládaného *ert* poměrně dost odlišují: před napsáním *t* je *r* spuštěno až na základní linku. Proto se zde dává přednost tomuto čtení.

¹³ Et] *ligatura specialis pro* „et“ *A* „quod“ *BC*.

¹⁴ cepit] „t“ *supra lin. A*; „cepit“ *B* „coepit“ *C*.

¹⁵ Postea] „Pea“ *cum signo abbreviationis A* „Postea“ *BC*. M. Zernerová („Copie de la Charte de Niquinta...“, s. 275, pozn. 10) čte *A* naprosto nepochopitelně „P^{er}. ea“. Očividně předpokládá, že jde o znaménko se zcela konstantním významem *er*. Dost podobná značka skutečně zastupuje *er* ve slově *Bernardus* v Baluze 7, 41^r, ř. 11, nelze jí nicméně připisovat neměnný význam, tím méně až do té míry, aby se zde četlo „P^{er}. ea“. Zkracovací znaménko tohoto tvaru se ostatně pro skupinu *ost* běžně užívalo, viz *Lyonský obřadní spis*, reprodukce v Léon Clédat (ed.), *Le Nouveau Testament traduit au XIIIe siècle en langue provençale, suivi d'un Rituel cathare...*, Paris: Ernest Lerroux 1887 (přetisk Genève: Slatkine Reprints 1968), několikrát např. na s. 471. Stejná značka jako zde je užitá i na 41^r, ř. 20 a 41^v, ř. 9, v obou případech pro „ost“ (ve slovech *postea* a *post*).

¹⁶ de Spemone] *sic procul dubio ABC, non potest legi* „d'Espemone“; *cf. infra*.

<41r:8> *episcopus*¹⁷ *ecclesie*¹⁸ Francigenarum, venit cum consilio suo, *et*¹⁹ <41r:9> Marchus Lombardie venit cum consilio suo similiter²⁰, *et* <41r:10> Sicardus Cellararius, *ecclesie*²¹ Albiensis²² *episcopus*²³, venit cum consilio <41r:11> suo, *et* Bernardus²⁴ Catalani venit cum consilio *ecclesie*²⁵ Carcassensis²⁶, <41r:12> *et* consilium *ecclesie*²⁷ Aranensis fuit ibi. *Et*²⁸ *omnes*²⁹ sic <41r:13> innumerabiliter congregati, *homines*³⁰ Tolosanae³¹ *ecclesie*³² voluerunt <41r:14> habere *episcopum*³³ *et* elegerunt Bernardum Raimundum. <41r:15> Similiter³⁴ vero *et* Bernardus Catalanus *et* consilium <41r:16> *ecclesie*³⁵ Carcasensis³⁶ rogatus ac mandatus ab *ecclesia*³⁷ <41r:17> Tolosana *et* cum consilio *et* voluntate *et*³⁸ *solucione* <41r:18> *domini*³⁹ Sicardi Cellararii elegerunt Guiraldum Mercerium, <41r:19> *et* *homines*⁴⁰ Aranensis elegerunt Raimundum⁴¹ de <41r:20> Casalis. *Postea*⁴² vero Robertus d'Esperrone⁴³ *accepit*⁴⁴ <41r:21> *consolamentum et ordinem episcopi*⁴⁵ a⁴⁶ *domino*⁴⁷ Papa

¹⁷ *episcopus*] „eps“ *cum signo abbreviationis A* „ep.“ BC.

¹⁸ *ecclesie*] „e.“ A „eccl.“ BC.

¹⁹ *et*] *ligatura specialis pro* „et“ AB „q.“ C (!).

²⁰ *similiter*] *sine abbreviatione ABC*; cf. *infra*.

²¹ *ecclesie*] „e.“ A „eccl.“ BC.

²² Albiensis] „Albiens.“ B „Abbiens.“ C (err.).

²³ *episcopus*] „e.“ *sine signo abbreviationis A* „ep.“ BC.

²⁴ Bernardus] „B.“ *cum signo abbreviationis A* („B^{er}.“ Zerner) „B.“ BC.

²⁵ *ecclesie*] „e.“ A „eccl.“ BC.

²⁶ Carcassensis] *sic ABC*. Zde jsou v A dvě s, avšak mínění Moniky Zernerové, že je toto slovo „v opisu poslaném Baluzovi vždy psáno se dvěma „s““ („Copie de la Charte de Niquinta...“, s. 274), je mylné. Naopak výrazně převažuje varianta s jedním s (osm výskytů s jedním s proti tomuto jedinému se dvěma s).

²⁷ *ecclesie*] „e.“ A „ecclesiae“ B „Eccl.“ C.

²⁸ *Et*] *ligatura specialis pro* „et“ A „Quod“ BC.

²⁹ *omnes*] „os“ *cum signo abbreviationis A* „omnes“ BC.

³⁰ *homines*] „hos“ *cum signo abbreviationis A* „homines“ BC.

³¹ Tolosanae] *sic A* „Tolos.“ BC.

³² *ecclesie*] „e.“ A „eccl.“ BC.

³³ *episcopum*] „epm“ *cum signo abbreviationis A* „epm.“ *cum signo abbreviationis B* „Episcopum“ C.

³⁴ *Similiter*] „silr“ *cum signo abbreviationis A* „similiter“ BC.

³⁵ *ecclesie*] „e.“ A „eccl.“ BC.

³⁶ Carcasensis] „Carcacensis“ B „Carcassensis“ C.

³⁷ *ecclesia*] „ecclā“ *cum signo abbreviationis A* „eccl.“ BC.

³⁸ *et*] *ligatura A* „et“ BC. V A je užit znak, kterým se obvykle značí *per*, jde však očividně o přepis ligatury *et*.

³⁹ *domini*] „dni“ *cum signo abbreviationis A* „domini“ BC.

⁴⁰ *homines*] „hos“ *cum signo abbreviationis A* „homines“ BC. M. Zerner, „Copie de la Charte de Niquinta...“, s. 275, pozn. 23 čte „*ho<min>es*“, podobnost s „hos“ na 41^r, ř. 13 je ale velká; „hos“ představuje pravděpodobně správnější čtení, třebaže Besse někdy skutečně píše „e“ dosti nezřetelně (viz např. „*elegerunt*“ 41^r, ř. 14).

⁴¹ Raimundum] *sic A* („Raimondum“ Zerner) *sic C* „Raymundum“ B. Přepočítání vlnek v A odhalí, že ta, která následuje za prvním m, není úzkým o, nýbrž součástí písmene u. Besse někdy skutečně o pořádně nedovíral, viz např. „*vero*“ 41r, ř. 7, avšak tato nedovřená o mají tvar pořád dost odlišný od písmene, které se nachází zde.

⁴² *Postea*] „Pea“ *cum signo abbreviationis A* „Postea“ BC. M. Zerner, „Copie de la Charte de Niquinta...“, s. 276, pozn. 25 odkazuje na pozn. 10, čte tedy i zde A jako „P^{er}. ea“.

⁴³ d'Esperrone] „d Esperrone“ *procul dubio AB, non potest legi* „de Sperrone“; „d'Esperrone“ C; cf. *supra*.

⁴⁴ *accepit*] „accep.“ *cum signo abbreviationis A* „accepit“ BC.

⁴⁵ *episcopi*] „epi“ *cum signo abbreviationis A* „episcopi“ BC.

⁴⁶ a] „à“ BC.

Niquinta <41r:22> ut esset *episcopus*⁴⁸ *ecclesie* Francigenarum. *Similiter*⁴⁹ et *Sicardus* Cellarerius <41v:1> *accepit*⁵⁰ consolamentum et ordinem *episcopi*⁵¹ ut esset *episcopus*⁵² *ecclesie*⁵³ <41v:2> Albiensis. *Similiter*⁵⁴ vero Marchus *accepit*⁵⁵ consolamentum et <41v:3> ordinem *episcopi*⁵⁶ ut esset *episcopus*⁵⁷ *ecclesie*⁵⁸ Lombardie^{59, 60}. *Similiter*⁶¹ vero <41v:4> Bernardus Raimundus⁶² *accepit*⁶³ consolamentum et <41v:5> ordinem *episcopi*⁶⁴ ut esset *episcopus*⁶⁵ *ecclesie*⁶⁶ Tolosanae^{67, 68}. *Similiter*⁶⁹ et <41v:6> Guiraldus Mercerius *accepit*⁷⁰ consolamentum et ordinem <41v:7> *episcopi*⁷¹ ut esset *episcopus*⁷² *ecclesie*⁷³ Carcasensis⁷⁴. *Similiter*⁷⁵ et Raimundus⁷⁶ <41v:8> de Casalis *accepit*⁷⁷ consolamentum et ordinem *episcopi*⁷⁸ ut <41v:9> esset *episcopus*⁷⁹ *ecclesie*⁸⁰ Aranensis. *Post*⁸¹ haec⁸² vero Papa Niquinta <41v:10> *dixit*⁸³ *ecclesie* Tolosane⁸⁴: Vos dixistis mihi ut⁸⁵ ego dicam <41v:11>

⁴⁷ domino] „dno“ *cum signo abbreviationis* A „domino“ BC.

⁴⁸ *episcopus*] „eps“ *cum signo abbreviationis* A „episcopus“ B „Ep.“ C.

⁴⁹ *Similiter*] „silr“ *cum signo abbreviationis* A „similiter“ BC.

⁵⁰ *accepit*] „accep.“ AC „accepit“ B.

⁵¹ *episcopi*] „epi“ *cum signo abbreviationis* A „episcopi“ BC.

⁵² *episcopus*] „eps“ *cum signo abbreviationis* A „episcopus“ B „Ep.“ C.

⁵³ *ecclesie*] „e.“ A „eccl.“ BC.

⁵⁴ *Similiter*] „silr“ *cum signo abbreviationis* A „Similiter“ BC.

⁵⁵ *accepit*] „accep.“ A om. BC.

⁵⁶ *episcopi*] „epi“ *cum signo abbreviationis* A „episcopi“ BC.

⁵⁷ *episcopus*] „eps“ *cum signo abbreviationis* A „ep.“ BC.

⁵⁸ *ecclesie*] „e.“ A „eccl.“ B „E.“ C.

⁵⁹ Lombardie] „Lombardiae“ C.

⁶⁰ .] *punctum ms.*

⁶¹ *Similiter*] „silr“ *cum signo abbreviationis* A „similiter“ BC.

⁶² Raimundus] *sic* A („Raimondus“ Zerner) *sic* C „Raymundus“ B.

⁶³ *accepit*] *sic* ABC.

⁶⁴ *episcopi*] „epi“ *cum signo abbreviationis* A „episcopi“ BC.

⁶⁵ *episcopus*] „eps.“ *cum signo abbreviationis* A „ep.“ BC.

⁶⁶ *ecclesie*] „e.“ A „eccl.“ BC.

⁶⁷ Tolosanae] *sic* ABC.

⁶⁸ .] *punctum ms.*

⁶⁹ *Similiter*] „silr“ *cum signo abbreviationis* A „similiter“ BC.

⁷⁰ *accepit*] „accep.“ A „accepit“ BC.

⁷¹ *episcopi*] „epi“ *cum signo abbreviationis* A „episcopi“ BC.

⁷² *episcopus*] „eps“ *cum signo abbreviationis* A „ep.“ BC.

⁷³ *ecclesie*] „e.“ A „eccl.“ BC.

⁷⁴ Carcasensis] „Carcacensis“ B „Carcassensis“ C.

⁷⁵ *Similiter*] „silr“ *cum signo abbreviationis* A „similiter“ BC.

⁷⁶ Raimundus] *sic quasi certe* A („Raimondus“ Zerner) *sic* C „Raymundus“ B. Je pravda, že tady v A skutečně o jednu vlnku méně je (narozdíl od 41^f, ř. 19 a 41^v, ř. 4, kde se jedná o chybná čtení Zernerové), jde ale spíše o běžnou chybu v počtu vlnek tam, kde je jich hodně za sebou, než o skutečnou variantu „Raimondus“; ostatně tu v ničem nelze vidět o.

⁷⁷ *accepit*] „accep.“ AC „accepit“ B.

⁷⁸ *episcopi*] „ep.“ *cum signo abbreviationis* A „episcopi“ B „Ep.“ C.

⁷⁹ *episcopus*] „eps“ *cum signo abbreviationis* A „ep.“ BC.

⁸⁰ *ecclesie*] „e.“ A „eccl.“ B om. C.

⁸¹ *Post*] „p“ *cum signo abbreviationis* A „Post“ BC.

⁸² haec] „hęc“ *cum e caudato* C.

⁸³ *dixit*] „dix.“ ABC.

⁸⁴ Tolosane] „Tolosanae“ BC.

vobis consuetudines primitivarum⁸⁶ ecclesiarum⁸⁷ sint⁸⁸ leves <41v:12> aut graves et ego dicam vobis: Septem ecclesie Asiae <41v:13> fuerunt divisas et terminatas⁸⁹ inter illas et nulla⁹⁰ <41v:14> illarum faciebat ad aliam aliquam⁹¹ rem ad suam contradicionem. <41v:15> Et ecclesia Romanae⁹² et Drogometie⁹³ et Melenguie⁹⁴ et <41v:16> Bulgarie⁹⁵ et Dalmaciae⁹⁶ sunt divisas et terminatas⁹⁷ <41v:17> et una ad altera⁹⁸ non facit⁹⁹ aliquam¹⁰⁰ rem ad suam <41v:18> contradicionem, et ita pacem habent inter se.¹⁰¹ Similiter¹⁰² et <41v:19> vos facite¹⁰³. Ecclesia¹⁰⁴ vero¹⁰⁵ Tolosana elegit¹⁰⁶ Bernardum <41v:20> Raymundum¹⁰⁷ et Guillermum Garsias et Ermengaudum <41v:21> de Forest et Raimundum¹⁰⁸ de Beruniaco¹⁰⁹ et Guilabertum <41v:22> de Bono¹¹⁰ Vilario et Bernardum

⁸⁵ ut] „ut“ ex „et“ corr. A „ut“ BC. Srv. „et ego“ 41^v, ř. 12, které mohlo být příčinou tohoto posléze opraveného omylu. Stejně čte M. Zerner, „Copie de la Charte de Niquinta...“, s. 276, pozn. 37.

⁸⁶ primitivarum] „primitivar.“ BC.

⁸⁷ ecclesiarum] „eccliarum“ cum signo abbreviationis A „ecclesiarum“ BC.

⁸⁸ sint] „sit“ cum signo abbreviationis A „sint“ BC.

⁸⁹ divisas et terminatas] sic ABC. Podle M. Zerner, „Copie de la Charte de Niquinta...“, s. 276, pozn. 40 by bylo možné číst i *divisae et terminatae*. Bessovo *e* je většinou od jeho obvyklého koncového *s* rozlišitelné: koncové *s* (příležitostně se vyskytuje i uvnitř slov, viz „Forest“ 41^v, ř. 21) mívá mezi dvěma výstupky zřetelně patrnou kolébku (která je na tomto místě velmi dobře rozpoznatelná, stejně dobře jako např. na konci slova „consuetudines“ 41^v, ř. 11). U *e* naopak nebývá. Existují četné výjimky (v rámci rukopisných verzí *Listiny* Baluze 7, 41^r, ř. 7; *Dissertation*, 38^r, ř. 14; 38^v, ř. 18), avšak ve srovnání s celkovým počtem takto vypadajících koncových *s* je počet *e* s kolébkou přece jen nízký; čtení *ae*, které předpokládá, že se toto špatně čitelné *e* vyskytuje v obou rukopisných verzích zrovna v těchto souslovích, kdežto jinde spíše příležitostně, je tedy nepravděpodobné. Je lepší zde číst *s* (*s* se vyskytuje i v *Narbonne*), byť jde o chybu ve skloňování (lze ji vyložit jako okcitanismus).

⁹⁰ nulla] „nlla“ cum signo abbreviationis A „nulla“ BC.

⁹¹ aliquam] „aliq.“ A „aliquam“ BC.

⁹² Romanae] sic ABC.

⁹³ Drogometie] sic A „Brogometiae“ B (sic manifeste ms.; „Drogometiae“ Zerner) „Drogometiae“ C. Různočtení „Brogometiae“ tu nevzniklo až při přepisování *Listiny* do *Dissertation*, protože se vyskytuje i v *Dissertation*, 18^r. Varianty tohoto názvu začínající písmenem *B* se v pramenech objevují, viz *Brevis summula*, Célestin Douais (ed.), *La Somme des autorités à l'usage des prédicateurs méridionaux au XIIIe siècle*, Paris: Picard 1896, s. 121 (*Brugucia*). Zajímavé je, že v citaci Rainera Sacconiho v *Dissertation*, 56^v stojí v obou výskytech „Dugraniciae“, takže Besse musel k této variantě dospět buď nezávisle, nebo díky nějakému jinému prameni, než je verze Rainerovy sumy, s níž Besse pracoval.

⁹⁴ Melenguie] „Melenguiae“ C.

⁹⁵ Bulgarie] „Bulgariae“ BC.

⁹⁶ Dalmaciae] sic A „Dalmatiae“ BC.

⁹⁷ terminatas] „termina.“ A „termin.“ BC.

⁹⁸ altera] „alra“ cum uno signo abbreviationis A „altera“ BC.

⁹⁹ facit] „faciat“ A „facit“ BC; *correx*.

¹⁰⁰ aliquam] „aliq.“ ABC.

¹⁰¹ .] *punctum* ms.

¹⁰² Similiter] „silr“ cum signo abbreviationis A „Similiter“ BC.

¹⁰³ facite] „facie“ B.

¹⁰⁴ Ecclesia] „eccla.“ A „eccl.“ BC.

¹⁰⁵ vero] „vo“ cum signo abbreviationis communi A „vero“ BC.

¹⁰⁶ elegit] „eligit“ C.

¹⁰⁷ Raymundum] „Raimundum“ C.

¹⁰⁸ Raimundum] „Raimund.“ C.

¹⁰⁹ Beruniaco] sic ABC; cf. *infra* „Bauniaco“.

¹¹⁰ Bono] *forsan* sic A sic BC; cf. *infra* „Bone“. Koncové písmeno se i zde v rukopise A docela podobá *e*, v B a C je *o*.

Contor¹¹¹ et Bernardum¹¹² <40r:1> Guillermmum Bone Ville et Bertrandum¹¹³ de Avinione¹¹⁴ ut <40r:2> essent divisores ecclesiarum¹¹⁵.¹¹⁶ Ecclesia¹¹⁷ vero¹¹⁸ Carcasensis elegit <40r:3> Guiraldum Mercerium¹¹⁹ et Bernardum¹²⁰ Catalanum et <40r:4> Gregorium¹²¹ et Petrum Calidas manus et Raimundum <40r:5> Poncium¹²² et Bertrandum de Molino et Martinum de <40r:6> Ipsa Sala et Raimundum Guibertum ut essent divisores <40r:7> ecclesiarum¹²³.¹²⁴ Et¹²⁵ isti congregati¹²⁶ et bene consiliati dixerunt¹²⁷ <40r:8> quod¹²⁸ ecclesia Tolosana¹²⁹ et ecclesia Carcacensis¹³⁰ sint divisas <40r:9> propter episcopatos et¹³¹ sicut¹³² episcopatum Tolose¹³³ dividitur <40r:10> cum archiepiscopato Narbone¹³⁴ in duobus locis et cum <40r:11> episcopato Carcasensis:¹³⁵ a¹³⁶ Sancto Poncio sicut¹³⁷ montana <40r:12> pergit inter Castrum¹³⁸ Cabarecii et Castrum¹³⁹ Altipulh <40r:13> et usque¹⁴⁰ ad divisionem Castri Saxiaci et Castri Verduni <40r:14> et pergit inter Montemregalem¹⁴¹ et Fanumjovem¹⁴² et¹⁴³ <40r:15> sicut¹⁴⁴ alii episcopati dividuntur ab

¹¹¹ Bernardum Contor] sic A „Bernardum Guillermmum Contor“ BC. Níže A u téže osoby jméno „Guillermus“ (v genitivu) uvádí.

¹¹² Bernardum] „Bernard.“ BC.

¹¹³ Bertrandum] „Bertrand.“ BC.

¹¹⁴ Avinione] „Avinone“ C; cf. infra „Avinone“.

¹¹⁵ ecclesiarum] „ecclar“ cum signo abbreviationis A „eccl.“ B om. C.

¹¹⁶ .] punctum ms.

¹¹⁷ Ecclesia] „Eccla“ cum signo abbreviationis A „Eccl.“ BC.

¹¹⁸ vero] „vo“ cum signo abbreviationis communi A „vero“ BC.

¹¹⁹ Mercerium] „Merçe-||lium“ C. J. Dalarun – D. Muzerelle et al., „La ‚Charte de Niquinta‘, analyse formelle...“, s. 193 poukázali ještě před publikováním rukopisných verzí na to, že jde pravděpodobně o chybu tisku; typy v rozích stran jsou mimořádně ohrožené: často vypadnou či nevydrží a musejí být ve spěchu a bez kontroly nahrazeny.

¹²⁰ Bernardum] „Bernard.“ BC.

¹²¹ Gregorium] „Gregor.“ BC.

¹²² Poncium] „Pontium“ BC.

¹²³ ecclesiarum] „ecclar“ cum signo abbreviationis A „eccl.“ BC.

¹²⁴ .] punctum ms.

¹²⁵ Et] ligatura specialis pro „et“ A „quod“ B „q.“ C.

¹²⁶ congregati] cum abbreviatura pro „con“ A „congregati“ BC.

¹²⁷ dixerunt] „dixer.“ B.

¹²⁸ quod] „qd“ A „quod“ BC.

¹²⁹ Tolosana] „Tolosanae“ BC.

¹³⁰ Carcacensis] „Carcasensis“ BC.

¹³¹ et] ligatura specialis pro „et“ A „quod“ BC.

¹³² sicut] „sic.“ BC.

¹³³ Tolose] „Tolosae“ BC.

¹³⁴ Narbone] „Narbon.“ BC.

¹³⁵ Z mapy je jasné, že to, co předchází, je třeba chápat nikoli jako první údaje o hranici, nýbrž jako obecnou zásadu rozhraničení (proto „na dvou místech“: toulouská diecéze nejdřív hraničí s narbonskou arcidiecézí, pak s carcassonskou diecézí a pak poblíž Montréalu znovu s narbonskou arcidiecézí), jež je poté zpřesněna vyjmenováním konkrétních míst (od Saint-Pons podle hornatiny atd.). Proto sem byla doplněna dvojtečka.

¹³⁶ a] „à“ BC.

¹³⁷ sicut] „sic“ cum signo abbreviationis A „sicut“ BC.

¹³⁸ Castrum] „Castr.“ B.

¹³⁹ Castrum] „Cast.“ AC „Castr.“ B.

¹⁴⁰ usque] „usq.“ BC.

¹⁴¹ Montemregalem] „Montem regalem“ A „Montem Regalem“ B „Montem-regalem“ C.

¹⁴² Fanumjovem] „Fanum Jovem“ AB „Fanumjovem“ C.

exitu Redensis <40r:16> usque ad Leridam sicut¹⁴⁵ pergit apud Tolosam, ita ecclesia <40r:17> Tolosana¹⁴⁶ habet¹⁴⁷ in sua potestate et in suo gubernamento. <40r:18> Similiter¹⁴⁸ et ecclesia¹⁴⁹ Carcasensis, sicut dividitur et terminatur¹⁵⁰, <40r:19> habet¹⁵¹ in sua potestate et in suo gubernamento omnem <40r:20> episcopatum¹⁵² Carcasensis¹⁵³ et archiepiscopatum¹⁵⁴ Narbonensis¹⁵⁵ <40r:21> et aliam terram sicut¹⁵⁶ divisum est¹⁵⁷ et dictum usque ad <40r:22> Leridam, sicut¹⁵⁸ vergit apud mare. Et¹⁵⁹ ita ecclesie sunt <40v:1> divisas¹⁶⁰, sicut¹⁶¹ dictum est^{162, 163}, ut abeant¹⁶⁴ pacem et concordiam <40v:2> adinvicem et iura¹⁶⁵ ad altera¹⁶⁶ non faciat aliquid¹⁶⁷ ad suam <40v:3> contradicionem.¹⁶⁸ Huius sunt¹⁶⁹ testes rei et defensores: Bernardus <40v:4> Raimundus et Guillermus Garsias et Ermengaudus¹⁷⁰ de Forest <40v:5> et Raymundus¹⁷¹ de Bauniaco¹⁷² et Guilbertus de Bone¹⁷³ <40v:6> Vilario et Bernardus Guillermi Contor et Bernardus Guillermi¹⁷⁴ de¹⁷⁵

¹⁴³ et] *ligatura specialis pro* „et“ A „quod“ B „Quod“ C. Ligatura zde má trochu odlišný tvar; vypadá jako široké, nahoře špatně uzavřené *q* s příčně škrtnutým dříkem. Množství inkoustu a zřejmě i mírné zaškrtnání části znaku v dolním prostoru ukazuje, že Besse znak kreslil, nebyl na něj zvyklý. Dosti podobná, ale již dověřená a *q* s přeškrtnutým dříkem ještě podobnější ligatura se nachází v *Dissertation*, 38^f, ř. 23.

¹⁴⁴ sicut] „sic“ *cum signo abbreviationis* A „sicut“ BC.

¹⁴⁵ sicut] „sic“ *cum signo abbreviationis* A „sicut“ BC.

¹⁴⁶ Tolosana] „Tolos.“ BC.

¹⁴⁷ habet] „hab.“ BC.

¹⁴⁸ Similiter] „silr“ *cum signo abbreviationis* A „similiter“ BC.

¹⁴⁹ ecclesia] „eccla“ *cum signo abbreviationis* A „eccl.“ BC.

¹⁵⁰ terminatur] „terminat“ A „terminatur“ BC.

¹⁵¹ habet] *sic* A „habeat“ BC.

¹⁵² episcopatum] *sic* ABC. M. Zernerová („Copie de la Charte de Niquinta...“, s. 277, pozn. 73) píše v kritickém aparátu „*episopatum*“ (zřejmě omylem).

¹⁵³ Carcasensis] „Carcasens.“ B.

¹⁵⁴ archiepiscopatum] *sic* A „archiepiscop.“ BC. M. Zernerová („Copie de la Charte de Niquinta...“, s. 277, pozn. 74) píše „*archiepisopatum*“ (zřejmě omylem).

¹⁵⁵ Narbonensis] „Narbonens.“ BC.

¹⁵⁶ sicut] „sic.“ *cum signo abbreviationis* A „sic“ B „sic.“ C.

¹⁵⁷ est] „e.“ *cum signo abbreviationis communi* AB „est“ C.

¹⁵⁸ sicut] „sic“ *cum signo abbreviationis* A „sicut“ BC.

¹⁵⁹ Et] *ligatura specialis pro* „et“ A „Quod“ BC.

¹⁶⁰ divisas] *sic* ABC. M. Zerner, „Copie de la Charte de Niquinta...“, s. 277, pozn. 79 se opět ptá, zda nečíst spíše „*divisae*“. Zde se čte „*divisas*“, ze stejného důvodu jako výše.

¹⁶¹ sicut] „sicum“ A „sic.“ BC; *correx*.

¹⁶² Konec slova je jen naznačen; stejně v B.

¹⁶³ „*sicut dictum est*“ je patrně třeba chápat jako vloženou větu, která se nevztahuje k *ita*. Proto byly dodány čárky.

¹⁶⁴ abeant] *sic* A „habeant“ BC.

¹⁶⁵ iura] *sic* ABC. Chybné čtení pro „*una*“.

¹⁶⁶ altera] „alra“ *cum uno signo abbreviationis* A „altera“ BC.

¹⁶⁷ aliquid] *cf. supra* „aliq. rem“.

¹⁶⁸ .] *punctum ms.*

¹⁶⁹ sunt] „s.“ ABC.

¹⁷⁰ Ermengaudus] „Ermengaud.“ A „Ermengaudus“ BC.

¹⁷¹ Raymundus] „Raimundus“ BC.

¹⁷² Bauniaco] *sic* ABC; *cf. supra* „Beruniaco“.

¹⁷³ Bone] *sic* ABC; *cf. supra*.

¹⁷⁴ Guillermi] „Guill.“ BC.

¹⁷⁵ de] *om.* BC.

<40v:7> Bone Ville et Bertrandus¹⁷⁶ de Avinone *et*¹⁷⁷ ecclesie <40v:8> Carcasensis Guiraldus¹⁷⁸ Mercerii et Bernardus Catalani <40v:9> et Gregorius¹⁷⁹ et Petrus¹⁸⁰ Calidas manus et Raimundus¹⁸¹ Poncii <40v:10> et Bertrandus¹⁸² de¹⁸³ Molino et Martinus de Ipsa Sala <40v:11> et Raymundus¹⁸⁴ Guiberti¹⁸⁵. *Et*¹⁸⁶ omnes isti mandaverunt <40v:12> et dixerunt¹⁸⁷ Ermengaudus¹⁸⁸ de Forest ut faceret¹⁸⁹ dictatum et <40v:13> cartam Tolosane¹⁹⁰ ecclesie. *Similiter*¹⁹¹ et Petro Bernardo <40v:14> mandaverunt¹⁹² et dixerunt ut faceret¹⁹³ dictatum et cartam <40v:15> ecclesie Carcasensis. Et ita fuit¹⁹⁴ factum¹⁹⁵ et impletum.

<40v:16> Hoc translatum fecit translatare dominus¹⁹⁶ Petrus Isarn¹⁹⁷ <40v:17> de antiqua carta in potestate supradictorum facta <40v:18> *qui*¹⁹⁸ ecclesias sicut superius scriptum est¹⁹⁹ dividerunt. *Feria*²⁰⁰ <40v:19> II. in mense augusti XIII²⁰¹.²⁰¹ die *in*²⁰² introitu²⁰³ mensis²⁰⁴, <40v:20> anno²⁰⁵ M.CC.XXIII²⁰⁶ ab Incarnatione Domini²⁰⁷. <40v:21> Petrus Pollanus translatavit haec²⁰⁸ omnia rogatus <40v:22> ac mandatus.

¹⁷⁶ Bertrandus] „B.“ *B* „Bertrand“ *C*.

¹⁷⁷ *et*] *ligatura specialis pro* „et“ *A* „et“ *BC* (!).

¹⁷⁸ Guiraldus] „Guirald.“ *B*.

¹⁷⁹ Gregorius] „Grego.“ *A* „Gregor“ *B* „Gregor.“ *C*. Čtení je jasné.

¹⁸⁰ Petrus] „Petr.“ *AB* „Petrus“ *C*.

¹⁸¹ Raimundus] „Raimund“ *cum signo abbreviationis A* „Raim.“ *BC*. M. Zernerová („Copie de la Charte de Niquinta...“, s. 278, pozn. 84) čte v *A* chybně „Raimondus“. Jednak jde o *u*, jednak tu konec slova napsán není; od *d* je jen protažena tlustá čárka dolů (která zde očividně značí zkratku za *us*; jinde se v přepise *Listiny* v Baluze 7 nevyskytuje).

¹⁸² Bertrandus] „Bertrand.“ *AC* „B.“ *B*.

¹⁸³ „de“ je tu v *A* napsáno nedbale.

¹⁸⁴ Raymundus] „Raimundus“ *B* „Raimund.“ *C*.

¹⁸⁵ Guiberti] „Guitberti“ *A* „Guiberti“ *BC* (*cf. etiam A supra*); *correx*.

¹⁸⁶ *Et*] *ligatura specialis pro* „et“ *A* „quod“ *BC*. Pravý horní konec ligatury je zde vyzdoben rozštěpením (jediný výskyt).

¹⁸⁷ dixerunt] „dix.“ *B* „dixer.“ *C*.

¹⁸⁸ Ermengaudus] „Ermengaud.“ *A* „Ermengaudus“ *BC*.

¹⁸⁹ faceret] „facet“ *cum signo abbreviationis A* „faceret“ *BC*.

¹⁹⁰ Tolosane] „Tolosan.“ *A* „Tolosanae“ *BC*.

¹⁹¹ *Similiter*] „silr“ *cum signo abbreviationis A* „simil.“ *B* „similiter“ *C*.

¹⁹² mandaverunt] „mandavert“ *cum signo abbreviationis A* „mandaverunt“ *BC*.

¹⁹³ faceret] „facerent“ *A* „faceret“ *BC*; *correx*.

¹⁹⁴ fuit] „fu“ *cum signo abbreviationis A* „fu.“ *B* „fuit“ *C*.

¹⁹⁵ factum] „fact.“ *BC*.

¹⁹⁶ dominus] „dnus“ *cum signo abbreviationis A* „dus“ *cum signo abbreviationis B* „Dominus“ *C*. Koncové *s* je zde v *A* i *B* psáno jinak, než má Besse ve zvyku, nicméně tento typ vůbec není ojedinělý: viz např. 41^r, ř. 11; *Dissertation*, 41^r, ř. 1.

¹⁹⁷ Isarn] *sic A* „Isarn.“ *BC*.

¹⁹⁸ *qui*] „q“ *cum signo abbreviationis A* „q.“ *BC*.

¹⁹⁹ Konec slova je jen naznačen, stejným způsobem jako v „est“ 40^v, ř. 1. *B* zde píše „est“ normálně.

²⁰⁰ *Feria*] „fra“ *cum signo abbreviationis A* „feria“ *BC*.

²⁰¹ XIII.] „XIV.“ *C*.

²⁰² *in*] „i“ *cum signo abbreviationis A* „in“ *BC*.

²⁰³ *introitu*] „intrto“ *cum signo abbreviationis A* (!) „introitu“ *BC*; *correx*, *non tamen sine haesitatione*.

²⁰⁴ *mensis*] „msis“ *cum signo abbreviationis A* „mensis“ *BC*.

²⁰⁵ *Post* „anno“ *A* *scrips. et del. {..}* (*quasi certe* „ab“); *etiam B* *scrips. et del. {..}* (!). Za mezerou zde následují dvě přeškrtnutá písmena. Velmi zajímavé je, že zaškrtnaná písmena, s největší pravděpodobností rovněž dvě a nanejvýš tři, se na tomto místě nacházejí i ve verzi obsažené v *Dissertation*. Zernerová hodnotí písmena jako v obou rukopisech nečitelná („Copie de la Charte de Niquinta...“, s. 278, pozn. 90). V *B* to platí, ale

David Zbiral (ed.), „La Charte de Niquinta: un faux moderne?“, *Heresis: Revue semestrielle d'histoire des dissidences médiévales* 2005, č. 42-43, s. 142-152; David Zbiral (ed.), „Niquintova listina a historiografie katarství v 17. století“, *Religio: Revue pro religionistiku* 13/2, 2005, s. 311-315.

Inkviziční registr Jakuba Fourniera

Interim autem dum ista fiebant Iacoba, filia ipsius loquentis, que adhuc non habebat annum unum fuit graviter infirma, et dictus maritus eius voluit omnino quod hereticaretur. Et ipsa loquens concensit [sic] dicto marito suo, et fecerunt venire de domo dicti Ramundi Maulen dictum Andream hereticum, qui morabatur in dicta domo, expectando mortem dicte Galharde, ut si forte contingeret quod in aliquo peccaret secundum modum hereticorum, iterum ipsam hereticaret. Et dum dictus hereticus venisset quadam nocte, dictus hereticus dictam puellam existentem in ances hereticavit faciendo multas inclinationes et elevationes, et ponendo librum super capud [sic] dicte puelle, et post hereticationem dixit quod de cetero non daret dicte puelle comedere vel bibere lac nec aliquid quod natum esset de carne, et quod si viveret, nutriret de cetero cum cibis quadragesimalibus. Et fuerunt presentes in dicta hereticatione ipsa loquens, dictus maritus eius, Bernardus Vitalis de Archas, et non recordatur si aliqui alii erant presentes. Et dictus maritus multum fuit gavisus de dicta hereticatione filie sue, dicendo quod si moreretur dicta filia eius in tali statu, esset angelus Dei, et quod ipse et ipsa loquens non poterant tantum dare dicte filie sue sicut dictus hereticus hereticando ipsam dederat.

Et hiis factis et dictis, dictus hereticus cum dicto marito eius et Bernardo Vitalis exiverunt de dicta domo. Ipsa tamen loquens postquam exiverant de domo lactavit dictam filiam suam, quia non potuit videre, ut dixit, quod sic dicta filia eius moreretur. Et quando fuit reversus maritus eius, dixit ipsi loquenti quod bene custodiret se quod de cetero non daret lac dicte puelle, ex quo recepta erat, quia dicta puella quoad dictum perdita esset, si post hereticationem comederet vel biberet lac. Cui ipsa respondit quod iam post dictam hereticationem dictam puellam lactaverat, de quo dictus maritus eius multum doluit et turbatus fuit. Et Petrus Maurini consolabatur eum, dicens quod non erat culpa eius, et etiam quia illi qui debebant esse adhuc de dictis bonis christianis non poterant esse. Et dictus Petrus Maurini dicebat dicte puelle: „Malam matrem habuisti!“ Dicebat etiam ipsi loquenti quod mala mater erat, et dicebat quod mulieres erant demones. Et dictus maritus eius plorabat et multa vituperia dicebat ipsi loquenti et cominabatur ei. Et ex tunc non dilexit dictus maritus eius dictam puellam nec ipsam loquentem postea per longum tempus, et quousque recognovit errorem suum.

Dicta tamen puella supervixit quasi per annum, et postea decessit. Non tamen fuit rehereticata. Et cum dicta Galharda Scauneria audivisset illa que ipsa fecerat dicte filie sue,

v *A* rozhodně nikoli. Zpod přeškrtnutí nahoře i dole vyčnívají linie, které dovolují s takřka naprostou jistotou usuzovat, že šlo o „Ab“ s velkým nedověřeným písmenem *A*, podobně jako v Baluze 7, 42^v, ř. 12; 41^v, ř. 9; 40^f, ř. 10.20.21 a *Dissertation*, 38^v, ř. 6.16.19.22, méně výrazně také Baluze 7, 41^f, ř. 1 a *Dissertation*, 39^f, ř. 5.

²⁰⁶ M.CC.XXIII] *sic A* „M.CC XXXIII“ *B* „M.CC.XXXII“ *C*. Číslo je v obou rukopisných verzích jasně čitelné.

²⁰⁷ Domini] „Dni“ *cum signo abbreviationis A* „Domini“ *BC*.

²⁰⁸ haec] *sic A* („has ou hac?“ *Zerner*) *sic BC*. Konec slova vypadá v *A* jako jediné písmeno, ale jde očividně o nedbale napsanou skupinu *ec*, srv. dosti podobné „haec“ v *Dissertation*, 41^f, ř. 8 a zejm. „secta“ v *Dissertation*, 21^v, ř. 12. Je jednoznačně třeba číst „haec“.

scilicet quod post hereticationem eam lactaverat, fuit facta magna amica eius, et voluit reverti ad comedendum carnes, quas ipsa loquens etiam dedit ei, de quo tam dictus maritus eius quam alii credentes fuerunt multum turbati, et specialiter Petrus Maurini predictus, qui dicebat: „A de la vilhassa! Adhuc vult vivere, et non est atediata de seculo isto, adhuc vult comedere carnes. De cetero non poterit facere bonum!“ Non tamen dicebant dicta verba audiente dicta Galharda.

Dictus etiam maritus eius dicebat ipsi loquenti quod custodiret se ne consuleret dicte Galharde aliquid mali, „Et de te ipsa fac que vis, et ne inducas alium ad malum, quia qui habet malum vicinum habet malum mane, et quia, nisi dicta Galharda fuisset vicina nostra, forte fecisset omne bonum“, dicens predicta quia dicta Galharda non fuerat mortua en la endura.

Jean Duvernoy (ed.), *Le registre d'inquisition de Jacques Fournier, évêque de Pamiers (1318-1325)* II, Toulouse: Privat 1965, s. 414-415.

Rainer Sacconi, Suma o katarech a leonistech čili Lyonských chudých (1250)

De sacramentis Catharorum

Cathari namque ad instar simiarum que hominis actus imitari conantur, quatuor habent sacramenta, falsa tamen, inania, illicita et sacrilega, quae sunt impositio manus, panis benedictio, paenitentia et ordo, de quibus per ordinem est dicendum.

De manus impositione

Manus impositio vocatur ab eis consolamentum et spirituale baptismum, sive baptismum spiritus sancti, sine quo secundum eos nec peccatum mortale remittitur, nec spiritus sanctus aliqui datur, sed per eam factam solummodo ab eis utrumque confertur. Differunt tamen aliquantulum in hoc Albanenses a ceteris. Albanenses enim dicunt quod manus ibi nihil operatur, quia a diabolo sit ipsa creata secundum eos, ut infra dicetur, sed sola Dominica oratio quam ipsi tunc dicunt, qui manus imponunt. Ceteri vero omnes Cathari dicunt quod utrumque est ibi necessarium et requiritur, scilicet manus impositio et Dominica oratio. Est etiam communis opinio omnium Catharorum quod per illam impositionem manus non fit aliqua remissio peccatorum si illi qui manus imponunt sunt tunc in aliquo peccato mortali. Fit autem haec manus impositio a duobus ad minus, et non solum a praelatis eorum sed etiam a subditis, et in necessitate a Catharabus.

De fractione panis

Panis benedictio Catharorum est quaedam fractio panis quam ipsi quotidie faciunt, tam in prantio quam in cena. Fit autem huiusmodi fractio panis hoc modo. Cum ingressi sunt ad mensa Cathari sive catharae, stantes omnes dicunt: "Pater noster". Interim qui prior est professione vel ordine tenet panem unum, vel plures si necesse est ad multitudinem quae ibi forte esset, et, dicendo: "Gratia Domini nostri Iesu Christi sit semper cum omnibus nobis", frangit panem, sive panes, et distribuit omnibus discumbentibus, non solum Catharis sed etiam credentibus suis, latronibus, adulteris et homicidis. Verumtamen Albanenses dicunt quod panis ille corporalis non benedicitur nec potest accipere aliquam benedictionem, cum ipse panis sit creatura diaboli secundum eos, et hoc differunt a ceteris omnibus, qui dicunt quod ille panis vere benedicitur. Nemo tamen ex eis credit quod ex illo pane conficiatur corpus Christi.

De falsa paenitentia Catharorum

Nunc dicendum est qualis est paenitentia Catharorum. Paenitentia Catharorum omnino falsa est et vana, deceptorum et venenosa sicut subsequenter ostenditur. [...]

Nunc de confessione Catharorum dicendum est, quae et qualis sit, et quando faciunt eam, et quibus confitentur. Confessio eorum fit hoc modo: "Ego sum hic coram deo et vobis ad faciendum confessionem et ponendum me in culpam de omnibus peccatis meis quae sunt in me usque modo, et ad recipiendum de omnibus veniam a deo et a vobis". Fit etiam ista confessio coram omnibus et publice qui sunt ibi congregati, ubi multotiens sunt centum vel plures viri et mulieres Cathari et credentes eorum. Et dictam confessionem facit unusquisque eorum quando recepit supradictam manus impositionem; et eam facit principaliter praelato eorum tenenti codicem evangeliorum vel totius novi testamenti ante pectus suum, qui, facta absolutione, ponit librum super caput eius, et alii Cathari qui adsunt manum dextram, incipientes consequenter suas orationes.

Quando autem quis eorum cadit in peccatum carnis, vel in aliud quod sit secundum opinionem eorum mortale, post receptam manus impositionem, oportet eum confiteri illud peccatum tantum et non alia, et recipere iterum manus impositionem secreto a praelato suo et ab uno alio ad minus cum eo.

Item de venialibus fit confessio hoc modo. Unus pro omnibus, loquens alta voce, omnibus inclinatis in terra coram praelato tenente librum ante pectus suum, dicit: "Nos venimus coram deo et vobis ad confitendum peccata nostra quia multum peccavimus in verbo, opere, in visione et cogitatione" et cetera huiusmodi. Unde apparet manifeste quod omnes Cathari sine confessione moriuntur in peccatis suis. Et hoc modo confitentur semel in mense si commode possunt.

[...]

De ordinibus Catharorum et officiis eorum

Ordines Catharorum sunt quatuor. Ille qui est in primo et maximo ordine constitutus vocatur episcopus. Ille qui in secundo, filius maior. Ille qui in tertio, filius minor. Et qui in quarto et ultimo, dicitur diaconus. Ceteri qui sunt inter eos sine ordinibus vocantur Christiani et Christianae.

De officiis episcoporum

Officium episcopi est tenere semper prioratum in omnibus quae faciunt, scilicet in impositione manus, in fractione panis et incipiendo oratione. Idem servat filius maior absente episcopo; similiter facit filius minor absente episcopo et filio maiore. Praeterea isti duo filii simul vel separatim discurrunt visitando Catharos et Catharas omnes qui sunt sub episcopo et omnes tenentur obedire eis. Similiter in omnibus servant et faciunt diacones unusquisque in suis subditis absentibus episcopo et filiis. Et est notandum quod episcopi et filii habent in singulis civitatibus, maxime in quibus morantur Cathari, singulos diacones.

De officio diaconorum

Item officium diaconorum est audire confessionem peccatorum venialium a subditis suis quae fit semel in mense de qua supra dictum est, et facere eis absolutionem iniungendo eis tribus diebus ieiunium sive centum inclinationes flexis genibus; et appellatur istud servitium, ut ita loquar, caregare servitium.

Zdroj: <http://digilander.libero.it/eresiemedievali/fonti.htm> s některými opravami.

Walter z Châtillonu, Licet eger cum aegrotis (kolem 1170)

1.

Licet eger cum egrotis
et ignotus cum ignotis
fungar tamen vice cotis,
ius usurpans sacerdotis.
flete, Sion filie!
presides ecclesie
imitantur hodie
Christum a remotis.

2.

Si privata degens vita
vel sacerdos vel levita
sibi dari vult petita,
hac incedit via trita:
previa fit pactio
Simonis auspicio,
cui succedit datio:
sic fit Giezita.

3.

Iacet ordo clericalis
in respectu laicalis,
sponsa Christi fit mercalis,
generosa generalis;
veneunt altaria,
venit eucharistia,
cum sit nugatoria
gratia venalis.

4.

Donum Dei non donatur,
nisi gratis conferatur;
quod qui vendit vel mercatur,
lepra Syri vulneratur.
quem sic ambit ambitus,
idolorum servitus,
templo sancti Spiritus
non compaginatur.

5.

Si quis tenet hunc tenorem,
frustra dicit se pastorem
nec se regit ut rectorem,
renum mersus in ardorem.
hec est enim alia
sanguisuge filia,
quam venalis curia
duxit in uxorem.

6.

In diebus iuventutis
timent annos senectutis,
ne fortuna destitutis
desit eis splendor cutis.
et dum querunt medium,
vergunt in contrarium;
fallit enim vitium
specie virtutis.

7.

Ut iam loquar inamenum:
sanctum chrisma datur venum,
iuvenantur corda senum
nec refrenant motus renum.
senes et decrepiti
quasi modo geniti
nectaris illiciti
hauriunt venenum.

8.

Ergo nemo vivit purus,
castitatis perit murus,
commendatur Epicurus
nec spectatur moriturus.
grata sunt convivia;
auro vel pecunia
cuncta facit pervia
pontifex futurus.

Bibliotheca

Augustana,

http://www.fh-augsburg.de/~harsch/Chronologia/Lspost13/CarminaBurana/bur_cmo1.html.

Ekbert z Schönau, Pozdravení dětství našeho Spasitele (úryvek)

Salve, per quam salvamur, per quam deo vivimus, per quam ipsi in vinculo pacis unimur, redemptoris nostri sincerissima humanitas. Gaude mundi domina, que huius purissime

humanitatis templum esse meruisti. Gaude et letare virgo virginum, in cuius virginea carne beata deitas huic alme humanitati se voluit sociare. Iocundare celorum regina in cuius sacratissimo utero hec felix humanitas iocundum habitaculum invenit. Gaude et exulta summi patriarche nobilissima proles, que hanc sacrosanctam humanitatem fovere et tuis virgineis uberibus lactare meruisti. Salve in eternum benedicta fecundissima virginitas, per quam fructum vite et gaudium salutis eterne percepimus. Salve, que verbum ineffabile a patre eternaliter procedens sancti spiritus operante virtute in te suscipere meruisti. Salve inpregnata a spiritu sancto castissima virginitas. Salve, que sola digna inventa es a seculis, nobis promissum dei filium huic mundo proferre. Salve, que pre cunctis mortalibus gustare meruisti, quam dulcis, quam suavis est dominus excellentissima virginitas. Salve angelicos choros transcendens. Salve supra omnes virgineas acies sublimata, intemerata virginitas. Exurge iam tandem rutilans aurora, felicitatis diei prenuntia, veri solis splendorem seculo tenebris infidelitatis depresso productura.

Emerge florida virguncula, profer nobis unici patris unicum [sic], cuius vultum desiderat universa tera. Veni iam et noli tardare promissum nobis a prophetis puer illustrissime, puer splendide, veni visitare nos in pace. Egredere per auream portam virginalis aule, rex noster, rex fortis et potens, rex regum et dominus dominantium, egredere ut gygas, ad expugnandos ferocissimos impetus sevientis inimici.

F. W. E. Roth (ed.), *Die Visionen der hl. Elisabeth und die Schriften der Aebte Ekbert und Emecho von Schönau*, Brünn: Verlag der Studien aus dem Benedictiner- und Cistercienser-Orden 1884, s. 321.